

Vaasan kaupunki
Perusopetus

**PERUSOPETUKSEN
AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN
TOIMINTASUUNNITELMA
2016**

Vaasan kaupunki

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma
1.8.2016 alkaen

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävän kunnan tulee hyväksyä perusopetuslaissa (628/1998) 8a luvussa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma, joka on laadittu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet (2011) ja paikalliset olosuhteet huomioiden.

Vaasan kaupungin perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toiminta-suunnitelma on hyväksytty Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan suomenkielisessä jaostossa §16/13.4.2016 ja ruotsinkielisessä jaostossa §15/14.4.2016.

Toimintasuunnitelma tulee voimaan 1.8.2016.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Toiminnan järjestämisen periaatteet	3
1.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet	3
1.2 Toiminnan laajuus ja toiminta-aika	4
1.3 Toimintaan hakeminen	4
1.4 Toimintamaksut	4
1.5. Sitoutuminen ja irtisanoutuminen	5
1.6 Välipala, kulkeminen, vakuutukset	5
1.7 Tukea tarvitsevat lapset	6
1.8 Toimintayksiköt	6
2. Iltapäivätoiminnan keskeiset sisällöt	7
2.1 Yksikkökohtaisen toimintasuunnitelman laatiminen	7
3. Toiminnan organisointi	8
3.1 Koulu	8
3.2 Työn- ja vastuunjako palveluntuottajan kanssa	8
4. Yhteistyö ja tiedonkulku	9
4.1 Yhteistyö kotien kanssa	9
4.2 Yhteistyö koulun kanssa	9
4.3 Yhteistyö eri hallintokuntien kanssa	9
4.4 Moniammatillinen yhteistyö	10
4.5 Kehittämisen verkostotyö	10
5. Henkilöstö	10
5.1 Ohjaajat	
5.2 Toimintaryhmät	11
5.3 Ohjaajien perehdytys-, täydennys- ja oppisopimuskoulutus	11
6. Talous	11
7. Seuranta ja arviointi	12
7.1 Arviointi	12
7.2 Seuranta ja tilastointi	12
8. Markkinointi ja sponsorointi	12
9. Sopimukset palveluntuottajien kanssa	12
10. Painopistealueet	13
11. Toimintasuunnitelman voimassaolo	13

1. Toiminnan järjestämisen periaatteet

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Kunta voi järjestää toimintaa itse, hankkia ostopalveluna tai antamalla avustusta palveluntuottajalle.

Opetushallitus päättää perusopetuslain mukaisesti aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää näiden 1.8.2011 voimaantulleiden perusteiden mukaisesti.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista. Jos kunta järjestää tai hankkii tätä toimintaa, sitä tulee tarjota kaupungin päättämässä laajuudessa ensimmäisen ja toisen vuosiluokkien oppilaille sekä kaikkien vuosiluokkien oppilaille, joille on tehty perusopetuslain mukainen erityisen tuen päätös. Tällöin kunta saa toimintaan valtionosuutta.

Vaasassa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa hoidetaan sekä perusopetuksen omana että kunnan avustamana toimintana. Yhteistyökumppaneina toimintaa järjestävät palveluntuottajat noudattavat perusopetuslain ja perusteiden määräyksiä ja toimintasuunnitelmaan sisältyvän sopimuksen ehtoja.

1.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohtana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminta tukee lasten kasvua ja kehitystä, luo perustan hyvälle vapaa-ajanviettotavoille sekä auttaa perheitä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Toiminnalla pyritään myös edistämään yhteiskunnallista tasa-arvoa ja osallisuutta sekä ehkäisemään syrjäytymistä. Toiminnassa huolehditaan toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteeksi.

Toiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen:

- ☞ Lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- ☞ Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- ☞ Lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- ☞ Varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla on oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Perusteissa korostetaan leikin, luovan toiminnan ja myönteisten elämysten merkitystä lapselle. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee muodostaa lapselle ehjä ja monipuolinen kokonaisuus, jonka tulee tarjota mahdollisuus sosiaaliseen vuorovaikutukseen, esteettisiin kokemuksiin, liikkumiseen ja ulkoiluun, iloon ja virkistykseen kuin myös läksyjen tekoon. Maittava välipala ja ympäristön viihtyisyys lisäävät lasten hyvinvoinnin kokemuksia.

1.2 Toiminnan laajuus ja toiminta-aika

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään ryhmätoimintana 1. ja 2. luokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta.

Lapsella ja hänen huoltajallaan ei kuitenkaan ole subjektiivista oikeutta saada perusopetuslain mukaisia aamu- ja iltapäivätoimintapalveluja. Toimintapaikka voidaan myöntää, mikäli molemmat vanhemmat ovat töissä tai opiskelemassa tai toiminnan tarpeelle on muu erityinen syy. Tällöin huoltajan lisäksi lapsen tilanteen tuntevan asiantuntijan tulee esittää riittävä selvitys tai tarpeen arviointi.

Perusopetuslain mukaista koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan vähintään 760 tuntia lukuvuodessa (keskimäärin 4h/pv). Toimintaa järjestetään koulupäivisin klo 8.00 – 16.00 (ap klo 8-9 ja ip klo 12 – 16). Perheet hyödyntävät tarjolla olevan toiminta-ajan tarpeidensa mukaisesti. Jos lauantai on koulupäivä, silloin toimintaa ei järjestetä. Toiminnan järjestämisen edellytyksenä on, että toimintapistettä kohden ilmoittautuu hakuajana vähintään 10 lasta.

1.3 Toimintaan hakeminen

Aamu- ja iltapäivätoimintaan haetaan lukuvuodeksi kerrallaan sähköisesti Wilma-ohjelman kautta. Aamu- ja iltapäivätoimintaan hakemisesta ilmoitetaan Vaasan kaupungin internet-sivuilla. Tämän lisäksi koulutulokkaiden huoltajat saavat Wilma- tunnuksat ja tietoa aamu- ja iltapäivätoiminnasta kirjeitse. Toiminnassa jo mukana olevia tiedotetaan oman yksikön kautta. Hakuajana on kouluun ilmoittautumisesta helmikuun puoliväliin saakka.

Määräaikaan mennessä palautettujen hakemusten pohjalta päätetään seuraavan lukuvuoden aamu- ja iltapäivätoimintaryhmät. Myös hakuajan jälkeen palautetut hakemukset huomioidaan ja mukaan pääsee, jos ryhmässä on tilaa ja muut toimintaedellytykset sen sallivat. Halutessaan voi paikkaa jäädä jonottamaan. Paikkoja myönnetään sitä mukaa kuin niitä vapautuu. Toimintaan voi hakea perustellusta syystä myös kesken toimintakauden.

Jos toimintapaikkaa kohti tulee määräaikaan mennessä enemmän hakijoita kuin on tarjota paikkoja, etusijalle asetetaan 1. vuosiluokan oppilaat ja oppilaat, joiden molemmat vanhemmat ovat töissä tai opiskelevat. Tarvittaessa käytetään arvontaa.

1.4 Toimintamaksut

Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien kuukausimaksujen määrästä, joka lain mukaan saa olla 760 tunnin osalta enintään 160 euroa. Toimintamaksu lukuvuodelle 2016 -2017 on Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunnan (20.1.2016 §3) päätöksen mukaan 100 €/kk. Kuukausimaksu peritään toiminnasta, jota järjestetään keskimäärin neljä tuntia/koulupäivä klo 8.00 – 16.00 välisenä aikana. Aamutoiminnasta ei peritä erillistä maksua.

Koulujen loma-ajat, kuukausien pituus tai läsnäolopäivät eivät vaikuta maksun suuruuteen. Kesäkuun päiviltä ei peritä maksua. Toimintamaksu sisältää ohjauksen, materiaalit ja välipalan.

Osallistumismaksu peritään jokaiselta sellaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu aamu- ja iltapäivätoimintaan. Kuukausimaksusta peritään puolet, jos lapsi on sairautensa vuoksi poissa yli 10 toimintapäivää/kk. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, ei maksua peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, peritään maksuna puolet kuukausimaksusta. Poissaolosta tulee ilmoittaa etukäteen ryhmän ohjaajalle.

Maksu tulee hakemuksesta poistaa tai sitä voidaan alentaa, mikäli perheellä on taloudellisia vaikeuksia (toimeentulotukiasiakkuus) tai lapsen hoitoon liittyvät tekijät sitä puoltavat. Mikäli aamu- ja iltapäivätoiminta on mainittu kuntouttavana toimintana kehitysvammaisen lapsen erityishuolto-ohjelmassa, ei toiminnasta peritä maksua. Päätös tehdään määrääjäksi tai, enintään toimintavuodeksi kerrallaan. Asiakasmaksujen perimättä jättäminen myönnetään enintään lukukauden alusta alkaen taannehtivasti. Kirjallinen maksuvapautusanomus liitteineen toimitetaan palvelusuunnittelijalle.

Kunnan omien yksiköiden laskutus peritään keskitetysti viraston toimesta, yhdistykset perivät itse perheiltä maksunsa. Maksu voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

1.5 Sitoutuminen ja irtisanoutuminen

Aamu- ja iltapäivätoimintapaikka myönnetään koko lukuvuodeksi. Hakemuksella perheet sitoutuvat toimintamaksujen maksamiseen. Tieto valinnasta annetaan ennen kouluvuoden päättymistä. Mikäli myönnettyä paikkaa ei vastaanoteta, tulee siitä ilmoittaa palvelusuunnittelijalle kesäkuun puoliväliin mennessä. Peruuttamattomasta paikasta peritään puolet elokuun maksusta.

Aamu- ja iltapäivätoimintapaikka irtisanotaan kirjallisesti. Irtisanomisaika on vähintään yksi kuukausi. Laskutus jatkuu täysimääräisenä irtisanomiskuukautta seuraavan täyden kuun loppuun.

Toimintaan sitoudutaan vähintään syyslukukaudeksi eli joulukuun loppuun. Syksyn aikana irtisanomistilanteessa voi täydellisen vapautuksen maksusta irtisanomiskuukauden jälkeen saada ainoastaan seuraavista syistä: paikkakunnalta muutto, taloudellinen muutos perhetilanteessa (mm. työttömyys, vuorotteluvapaa, äitiysloma). Muissa tapauksissa irtisanomiskuukauden jälkeen peritään puolet maksusta lukukauden loppuun.

Mikäli huoltaja haluaa sanoa paikan kevätlukukaudeksi kokonaan irti, tulee tämä tehdä 30.11. mennessä. Näin muutokset tulevat voimaan tammikuun alusta alkaen. Kevätlukukaudella irtisanoutuminen toiminnasta tapahtuu irtisanomisajan puitteissa (1 kk).

1.6 Välipala, kulkeminen ja vakuutukset

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvalla lapsella on perusopetuslain mukaan tarjottava välipala. Välipala sisältyy toimintamaksuun. Välipala suunnitellaan, kansallisia ravitsemussuosituksia noudattaen, monipuoliseksi ja vaihtelevaksi. Välipalan suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa kaupungin omien yksiköiden osalta Vaasan ruokapalvelut. Välipala nautitaan kiireettömästi koulun ruokalassa hyviä tapoja noudattaen. Mikäli palveluntuottaja tekee itse välipalan, noudatetaan terveystarkastajan ohjeita omavalvontasuunnitelman osalta.

Kaupunki ei järjestä kuljetuksia aamu- ja iltapäivätoimintaan ja sieltä kotiin. Poikkeuksena vammaispalvelulain piirissä olevat oppilaat, joille on laadittu erityishuolto-ohjelma.

Lapset siirtyvät iltapäivätoimintaan heti koulupäivän loputtua. Mikäli toimintaa ei järjestetä koulun tiloissa, opastetaan lapsia reitin kulkemisessa ensimmäisten koulupäivien aikana. Lapset voivat lähteä ryhmästä koulun kerhoon, kotiin tai jäädä odottamaan huoltajia toiminnan päätyttyä. Lapsi on vakuutuksen piirissä myös tällöin.

Vaasan kaupungilla on vapaaehtoinen ryhmätapaturmavakuutus, joka kattaa aamu- ja iltapäivätoiminnassa sattuneiden tapaturmien välittömät kustannukset. Palveluntuottajan tulee huolehtia kaikkien toimintaan osallistuvien lasten vakuuttamisesta tapaturmien varalle. Vakuuttaminen sisältyy toimintamaksuun.

1.7 Tukea tarvitsevat lapset

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lain ja Opetushallituksen laatimien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti oppilaan saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Ne ovat laajuudeltaan ja kestoaltaan erilaisia tukiratkaisuja. Aamu- ja iltapäivätoiminta voi tarvittaessa olla osa perusopetuksessa oppilaalle annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Oppilaat, joilla on tehty erityistä tukea koskeva päätös, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan. Huoltajan luvalla ohjaaja voi myös osallistua lapsen oppimissuunnitelman ja HOJKS:n laadintaan.

Erityistä tukea tarvitsevat lapset voivat osallistua tavalliseen iltapäivätoimintaan avustajien tukemana tai heille järjestetään tarvittaessa koulun tiloissa pieniä toimintapisteitä. Kehitysvammaisten ja autististen lasten iltapäivätoiminnasta vastaa perusopetus kaikkien ruotsinkielisten vuosiluokkien osalta ja 1. – 2. vuosiluokan suomenkielisten oppilaiden osalta. Kolmannesta luokasta eteenpäin erityishuoltolain mukaisesta aamu- ja iltapäivähoidosta vastaa vammaispalvelu.

Kun aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuu tukea tarvitsevia lapsia, toiminnan ja ajankäytön suunnittelu ja selkeys sekä tilanteiden ennakointi ovat erityisen tärkeitä. Työskentelytapojen ja toimintaympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten ikä ja kehitysvaihe sekä yksilölliset tarpeet. Toiminnan tulee tukea itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvua sekä itsenäistymistä lasten omien edellytysten mukaisesti. Lapsia kannustetaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten ohjaajina toimivat ensisijaisesti tehtävään koulutetut ohjaajat. Ohjaajien ammatillista osaamista työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa vahvistetaan mm. perehdytyksen avulla. Ohjaajien työtä tuetaan myös erityisopettajien ja oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla.

1.8 Toimintayksiköt

Vaasassa iltapäivätoimintaa järjestetään kouluissa sekä yhdistysten omissa toimintayksiköissä. Aamutoimintaa (klo 8.00 - 9.00) pyritään järjestämään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Toimintayksiköitä on 23, joista perusopetuksen omia 10 ja yhdistysten ja järjestöjen ylläpitämiä 13. Toimintaan voidaan ottaa mukaan noin 850 lasta.

Suomenkielinen toiminta:

Perusopetuksen omat:

Hietalahden koulu
 Isolahden koulu
 Keskuskoulu
 Länsimetsän koulu
 Nummen koulu
 Merikaarron koulu
 Savilahden koulu
 Suvilahden koulu
 Tervajoen koulu
 Vanhan Vaasan koulu

Yhteistyökumppaneiden ylläpitämät:

VPS Juniorit ry:
 - Urheilukeskus
 - Huutoniemen koulu
 - Isolahden koulu
 - Länsimetsän koulu
 - Onkilahden koulu

 Vaasan kristillinen koulu
 Vaasan Rudolf Steinerkoulu

Ruotsinkielinen toiminta on kokonaan palveluntuottajien järjestämää:

Folkhälsan Valfärd AB:

- Gerby skola (1lk)
- Haga skola
- Sundom skola
- Vikinga skola

Vasa Settlementförening, Gerby Vestis, Gerby skola (2 lk.)
 Föräldraföreningen för fritidsklubben i Vasa centrumområde r.f.
 -Vasa Övningskola

2. Iltapäivätoiminnan keskeiset sisällöt

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta, jossa turvallinen aikuinen on lähellä, koostuu yksiköiden itsenäisesti järjestämisestä leikeistä, peleistä, liikunnasta, musiikista, taide- ja käsityöharrastuksista, lukemisesta, draamasta ja vapaasta yhdessäolosta. Läksyjen luvulle järjestetään mahdollisuus, samoin lepoon ja rauhoittumiseen. Päivittäin ulkoillaan, jolloin lapselle tarjoutuu luonnollinen mahdollisuus omaehtoiseen liikuntaan ja leikkiin. Toimintaa suunniteltaessa otetaan huomioon lasten ja huoltajien toiveet. Ohjatun toiminnan ja vapaan toiminnan suhde pyritään saamaan tasapainoon niin, ettei iltapäivä muodostu liian raskaaksi.

Myös välipalan nauttimiseen liitetään kasvatuksellista ohjausta. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen ateriarytmiin sekä hyviin ruokavalintoihin ja ruokailutapoihin kiireettömässä ympäristössä. Monipuolisella sisältötarjonnalla vahvistetaan lasten kulttuurista identiteettiä. Suomalaiseen ja muihin, lasten eri kulttuuri- ja uskontoihin liittyviin perinteisiin tutustutaan mm. laulujen, leikkien ja juhlien avulla. Sisältö voi liittyä erilaisiin tavoitteellisiin harrastuksiin ja muuhun kehitystä tukevaan toimintaan. Toiminta voi tarjota lapsille mahdollisuuden myös oman harrastuksen löytämiseen. Koulun kerhotoimintaan ja taiteen perusopetukseen osallistuminen voi olla osa lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa.

2.1 Yksikkökohtaisen toimintasuunnitelman laatiminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yksiköt laativat oman toimintasuunnitelman. Toimintasuunnitelmaan sisällytetään tietoa mm. aukioloajoista, ohjaajista, toiminnasta, yhteistyöstä, sijaisjärjestelyistä, lapsiryhmästä, työnjaosta ja koulutuksiin osallistumisista. Jokaisessa yksikössä on tutustuttava turvallisuus- ja pelastussuunnitelmaan. Toimintasuunnitelmassa

on otettava huomioon turvallisuuskäsitteet ja varovaisuus. Lain mukaan tapaturmanhoito on maksuton, ja sattumukset on dokumentoitava (turvallisuus- ja pelastussuunnitelma). Lasten kanssa tehtävistä retkistä tulee olla maininta toimintasuunnitelmassa.

Sisällöllisesti aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista kokonaisuuksista:

- ☞ eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- ☞ leikki ja vuorovaikutus
- ☞ liikunta ja ulkoilu
- ☞ ruokailu ja lepo
- ☞ kulttuuri ja perinteet
- ☞ käden taidot ja askartelu
- ☞ kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- ☞ mediataidot
- ☞ arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- ☞ erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit

Yksikkökohtainen toimintasuunnitelma sitoo ohjaajat toimintaan ja kukin ohjaaja osallistuu suunnitteluun taitojensa ja resurssiensa mukaan huomioiden vanhempien ja lasten osallisuuden. Suunnittelun toimintatavat ja vastuujat tulee sopia yksikkökohtaisesti. Toiminnan suunnittelu tulee jakaa kausiin esim. toimintakausi, kuukausi, viikko ja tuokio huomioiden kalenterivuoden juhlapyhät, vuodenaikojen vaihtelut, koulun opetus-suunnitelmat ja yhteiset tapahtumat sekä käytettävissä olevat tilat ja välineet. Toimintasuunnitelmasta ja toiminnan sisällöstä tiedotetaan huoltajille.

3. Toiminnan organisointi

Perusopetus vastaa aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinoinnista. Perusopetuspalveluissa päätetään toiminnan linjauksista, arvioinnista ja kehittämisestä sekä valmistellaan lautakunnan päätettävät asiat. Ohjausryhmänä toimii perusopetuksen johtoryhmä.

3.1 Koulu

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen osana koulun toimintaa merkitään koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Koulun tulee huolehtia myös toimintaan käytettyjen tilojen ja välineistön asianmukaisesta kunnosta. Toiminnan järjestämisestä aiheutuva lisätyö ja vastuu voidaan ottaa huomioon rehtorien opetusvelvollisuudesta sovittaessa.

3.2 Työn- ja vastuunjako palveluntuottajan kanssa

Kaupunki kustantaa ohjaajien perehdyttämiskoulutuksen ja sopii palveluntuottajien kanssa, kerää palveluntuottajilta kustannustiedot ja tilastokeskukselle menevät tiedot sekä tiedottaa lakisääteisen toiminnan alkamisesta vanhemmille.

Palveluntuottaja vastaa itse ohjaajien palkoista, toimintamateriaalista sekä vakuutuksista ja hankkii omat työntekijänsä. Palveluntuottaja laskuttaa oppilaiden toimintamaksut ja tiedottaa oman yksikön toiminnasta vanhemmille ja kouluille sekä vastaa siitä, että toiminta on perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnasta annettujen perusteiden mukaista.

4 Yhteistyö ja tiedonkulku

Perusopetus laatii kaikkia aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvia lapsia koskevat tiedotteet ja toimittaa ne edelleen kouluihin jaettavaksi. Tiedotuksessa käytetään hyväksi myös Wilma-ohjelmaa. Ulkoista tiedottamista palvelee myös kaupungin internet-sivusto. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvan lapsen kotiin lähetetään jo keväällä tiedote aamu- ja iltapäivätoiminnasta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan yksiköiden ohjaajat vastaavat omista tiedotteista kouluille ja koteihin.

4.1 Yhteistyö kotien kanssa

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee tukea koulun kasvatustyötä. Lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta, ohjaajien vastuu on ammatillinen. Ohjaajien työtä ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan ammattikasvattajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena. Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä. Huoltajia kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen.

Heti toimintakauden alussa vanhemmille järjestetään vanhempainilta tai kahdenkeskisiä keskusteluja ja kevään aikana keskustellaan toiminnan tuloksista ja lasten kehityksestä. Toimintayksiköistä jaetaan syys- ja kevätlukukausien aikana tiedotteita koteihin. Keväällä vanhemmat ja lapset voivat arvioida kuluneen kauden toimintaa.

Lapsikohtainen, tarvittava yhteistyö koulujen, päiväkotien, erityislastentarhanopettajien, koulupsykologien, koulukuraattorien ja neuvoloiden kanssa on mahdollista vanhempien antamalla luvalla.

4.2 Yhteistyö koulun kanssa

Koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan välinen yhteistyö on toiminnan kannalta välttämätöntä. Yhteistyö edellyttää ohjaajilta aloitteellista otetta kouluun päin. Tiedonkulkua helpottaa, jos osapuolet (rehtori, opettajat ja ohjaajat) tuntevat toisensa ja tapaavat säännöllisesti. Etenkin koulun työpäivien muutoksista on tärkeää välittää tiedot ohjaajille. Hyvänä linkkinä opettajien ja ohjaajien välillä on Wilma-ohjelma. Myös yhteisesti sovittavat käytänteet ja sopimukset helpottavat niin lasten kuin aikuistenkin arkea. Muita yhteistyömuotoja ovat muun muassa yhteiset vanhempainillat tai -vartit, koulunkäynnin-ohjaajien yhteiskäyttö, oppilashuoltoryhmän ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien yhteistyö tai koulun tilojen ja välineiden käyttö.

Uuden toimintakauden alussa koulut käyvät ohjaajien kanssa läpi mm. yhteistyömuodot ja tiedotusasiat ja perehdytyksen. Muita yhteisiä kokoontumisia järjestetään viraston toimesta lukuvuoden aikana. Myös henkilöstön yhteisiä koulutuksia voidaan järjestää kouluvuoden aikana. Iltapäivätoiminnan ohjaajat osallistuvat tarvittaessa oppilashuoltoryhmän kokouksiin. Koulu vastaa aamu- ja iltapäivätoiminnan lomakkeiden jakamisesta tarvitsijoille.

4.3 Yhteistyö eri hallintokuntien kanssa

Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä kulttuuri-, vapaa-aika- ja liikuntatoimen, sosiaalitoimen, teknisen toimen ja ruokapalvelun kanssa. Kaupungin turvallisuustyöryhmän linjaukset otetaan huomioon toiminnan turvallisuusnäkökohtia suunniteltaessa sekä lasten että henkilöstön osalta. Vastuu tapaturmasta on sillä hallintokunnalla, joka toimintaa järjestää.

4.4 Moniammatillinen yhteistyö

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminta tekee yhteistyötä eri kunnallisten hallintokuntien sekä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on tukea lasta ja hänen perheensä arkea sekä tuoda esiin erilaisia tukitoimia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa pyritään mahdollisimman laajaan moniammatilliseen yhteistyöhön lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Lapsen siirtyessä toisen opetuksen järjestäjän järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan, aikaisemman järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opetuksen tai toiminnan järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä (Perusopetuslaki 40§ 2mom. 642/2009).

4.5 Kehittämiskeskityö

Opetushallitus on asettanut aamu- ja iltapäivätoiminnan ja koulun kerhotoiminnan alueelliset kehittämiskeskityöt (15) ja kutsunut verkostojen yhteyshenkilöt ja heidän henkilökohtaiset varajäsenet. Alueellisen kehittämiskeskityön tavoitteena on aamu- ja iltapäivätoiminnan ja koulun kerhotoiminnan alueellisen verkostotyön kehittäminen ja paikallisen ohjauksen tukeminen sekä toiminnan laadun kehittäminen. Aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinoinnista vastaava henkilö osallistuu alueelliseen kehittämiskeskityöhön.

5. Henkilöstö

5.1 Ohjaajat

Lasten itsenäisyys lisääntyy kasvun myötä vähitellen, mutta lapset tarvitsevat vielä aikuisen turvaa, läsnäoloa ja ohjausta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä kelpoisuuden omaavia, osaavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998), johon on lisätty säännökset aamu- ja iltapäivä-toiminnan ohjaajan kelpoisuusvaatimuksista (115/2004 9 a §). Kelpoisuusvaatimukset tulivat voimaan 1.8.2009. Opetushallitus seuraa kelpoisuusehtojen toteutumista.

Ohjaajana toimimaan on kelpoinen henkilö, 1) joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon, opistoasteen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana taikka 2) jolla on kelpoisuus antaa luokanopetusta, esiopetusta, erityisopetusta tai aineenopetusta tai toimia oppilaanohjaajana.

Koulujen omissa aamu- ja iltapäivätoiminnan yksiköissä käytetään varsinaisten ohjaajien lisäksi jo koulussa toimivia koulunkäynninohjaajia lisäämällä ja sovittamalla heidän työaikaansa tarpeen mukaan. Ohjaajien rekrytoinnin hoitaa esimies (tarvittaessa yhteistyössä viraston kanssa). Henkilöstöltä vaaditaan lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä säädetyn lain 504/2002 mukaisen todistuksen esittämistä.

Vastaava ohjaaja vastaa päivittäisestä toiminnasta yhdessä muiden ohjaajien, harjoittelijoiden ja opiskelijoiden kanssa. Vastaavalla ohjaajalla on päävastuu

suunnitelmien tekemisestä ja lapsiryhmästä sekä toiminnan ohjaamisesta. Vastaava ohjaaja huolehtii yhteydenpidosta perusopetuksen hallintoon, kotiin ja kouluun yhteistyössä muiden ohjaajien kanssa. Ohjaaja toimii vastaavan ohjaajan kumppanina lapsiryhmän ohjaamisessa, järjestelyissä ja suunnittelussa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta ja hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja. Perusopetuksessa ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luovuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaavalle henkilölle toiminnan asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välittömät tiedot.

5.2 Toimintaryhmät

Aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaan tulee toiminta järjestää siten, että se tarjoaa monipuolista ohjattua ja virkistävää toimintaa, takaa turvallisen toimintaympäristön ja mahdollistaa levon rauhallisessa ympäristössä.

Henkilöstön määrä suunnitellaan yhdessä koulujen kanssa. Ryhmän kokoon vaikuttaa tilojen koko sekä erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä. Lähtökohtana on, että jokaisessa yksikössä on vähintään kaksi ohjaajaa ja jokaista 15 samanaikaisesti läsnä olevaa yleisopetuksen oppilasta kohden on yksi kelpoisuusehdot täyttävä ohjaaja. Kullekin ryhmälle nimetään oma ohjaaja.

5.3 Ohjaajien perehdytys-, täydennys- ja oppisopimuskoulutus

Kouluttautumisen tarkoituksena on toiminnan laadun ylläpitäminen ja kehittäminen. Henkilöstölle järjestetään toimintakauden alussa perehdytyskoulutusta sekä lukuvuoden aikana kaksi täydennyskoulutusiltapäivää, joista ilmoitetaan vanhemmille hyvissä ajoin. Koulutuspäivinä vanhemmat huolehtivat itse lapsen hoitojärjestelyt.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajille järjestetään koulutusta mm. Pedagogisen Tarjottimen ohjelmissa. Lisäksi aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajilla on mahdollisuus osallistua lukuvuoden aikana järjestettäviin erilaisiin henkilöstökoulutuksiin ja yhteistyökumppaneiden järjestämiin koulutustilaisuuksiin. Palvelutuottajien ohjaajien osallistuminen koulutukseen on tärkeää toiminnan yhtenäistämiseksi.

Kaupungissa pyritään järjestämään myös kelpoisuuden antavaa koulutusta ammatti- ja näyttötutkintoina sekä oppisopimuskoulutuksena.

6. Talous

Lakisääteisten toimintamaksujen lisäksi saa kunta aamu- ja iltapäivätoiminnasta aiheutuviin kustannuksiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaista valtionosuutta. Toiminnan taloudessa noudatetaan säästeliästä linjaa kaupungin hyväksymien ohjeiden mukaisesti. Yksiköt saavat kalenterivuositain materiaalihankintoihin erikseen sovittavan määrän euroja toimintaan osallistuvaa koululaista kohden. Yhteistyökumppaneiden toiminta-avustukseen sisältyy oppilaskohtainen materiaaliavustus.

7. Seuranta ja arviointi

7.1 Arviointi

Perusopetuslain 21§:n mukaan opetuksen järjestäjän tulee osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Perusopetuslain 48c §:n mukaan aamu- ja iltapäivätoiminnan seuranta on tällaista arviointia. Laki velvoittaa perusopetuslain mukaista koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestäviä kuntia osallistumaan Opetushallituksen valtakunnalliseen seurantakyselyyn. (Laki perusopetuslain muuttamisesta n:o 1136/2003). Arvioinnin tulokset julkaistaan kaupungin verkkosivulla ja saatetaan lautakunnalle tiedoksi.

Valtakunnallisen seurannan lisäksi toimintaa arvioidaan keväällä toteutettavan tyytyväisyyskyselyn avulla. Arviointiin osallistuvat vanhemmat, lapset ja työntekijät, ja siinä annetaan palautetta toteutuneesta toiminnasta. Arvioinnin tuloksia käytetään seuraavan toimintakauden toiminnan suunnitteluun. Lukuvuoden aikana saatu muu palaute otetaan aina huomioon toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.

Laadukkaan aamu- ja iltapäivätoiminnan kehittämisen lähtökohtana ovat Opetusministeriön laatimat *Perusopetuksen, perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä kerhotoiminnan laatukriteerit* (2012). Osana perusopetuksen laatutyötä määritellään, mitä laadukkaalta aamu- ja iltapäivätoiminnalta Vaasassa edellytetään.

7.2 Seuranta ja tilastointi

Perusopetuksen hallinto kerää syyskuussa tilastotiedot aamu- ja iltapäivätoiminnan yksiköiltä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tilastotiedot on ilmoitettava vuosittain 20.9. tilanteen mukaan opetusministeriölle. Myös kevätlukukauden tarkistustiedot kootaan 20.1. tilanteen mukaisina. Lukuvuoden aikana virasto kerää tarvittaessa seurantatietoja esimerkiksi toimintaan osallistuvien lasten määristä, kustannuksista ja työaikojen toteutumisista.

8. Markkinointi ja sponsorointi

Iltapäivätoiminnassa tai siihen rinnastettavassa toiminnassa ei saa jakaa, pitää esillä tai saatavilla mainoksia, esitteitä tai muuta mainosmateriaalia eikä erityistä maailmankatsomuksellista tai tunnustuksellista materiaalia.

9. Sopimukset palveluntuottajien kanssa

Toimintaan osallistuvien yhdistysten toiminnan kustannuksiin antaa kaupunki avustusta lautakunnan päätöksen mukaisesti. Palveluntuottajia sitovat sopimuksen lisäksi lainsäädäntö ja Opetushallituksen hyväksymät toiminnan perusteet.

10. Painopistealueet

Laatutyön lisäksi Vaasan aamu- ja iltapäivätoiminnan painopistealueet vuosille 2016 -2018 ovat:

Leikki ja vuorovaikutus

Leikki jakaantuu vapaaseen ja ohjattuihin leikki- ja toimintatuokioihin sisällä ja ulkona. Toimintatuokioita järjestetään esimerkiksi musiikki- ja liikuntaleikkien, pallopelien sekä perinneleikkien parissa. Ohjattujen tuokioiden suunnittelu lähtee lasten tarpeista ja heidän mielenkiinnon kohteistaan.

Leikki opettaa ja leikissä opitaan vuorovaikutuksen ydintä: kuinka yhteys toiseen ihmiseen syntyy ja kuinka sitä ylläpidetään. Leikkejä varten toimintapaikoissa on leluja ja leikkivälineitä, lautapelejä, ulko- ja sisäpelivälineitä.

Liikunta ja ulkoilu

Lasten vireyttä edistävä liikkuminen ja ulkoilu on vahvasti mukana niin aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa kuin hallituksen kärkihankkeissakin. Lasten päivittäinen liikkuminen ja ulkoilu huomioidaan viikkosuunnitelmassa, jossa varataan aikaa omaehtoiselle ja ohjattulle liikunnalle. Jokaisessa toimipaikassa lapsilla tulee olla mahdollisuus vähintään tunnin päivittäiseen ulkoiluun.

Päivittäinen liikkuminen on ohjaajien vastuulla. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee erityisesti huomioida vähän liikkuvat lapset, sillä liikunta tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kehitystä. Action- liikuntakerho kerran viikossa aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien vetäminä monipuolistaa ohjatun liikunnan sisältöä ja tukee tätä toimintaa. Ohjaajat saavat koulutuksen ja perehdytyksen Action-liikuntakerhojen ohjaamiseen.

Elinympäristö ja kestävä elämäntapa

Lapsi omaksuu kestävän ja ympäristövastuullisen elämäntavan erilaisten pelien ja leikkien avulla, yhteisistä ja omista tavaroista huolehtimalla sekä luontoa kunnioittaen. Oma toimintaympäristö pidetään siistinä ja positiivisia kokemuksia luonnosta ja lähiympäristöstä tarjotaan retkeilemällä ja leikkimällä lähiluonnossa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa huomioidaan Vaasan kaupungin ilmasto- ja energiaohjelma. Toiminnassa pyritään vähentämään luonnonvarojen kulutusta kierrättämällä ja lajittelemalla sekä kiinnittämällä huomiota sähkön ja veden kulutukseen. Askartelussa suositaan luonnon- ja kierrätysmateriaalia.

11. Toimintasuunnitelman voimassaolo

Tämä toimintasuunnitelma tulee voimaan 1.8.2016 ja on voimassa toistaiseksi. Vaasan perusopetuspalveluilla on toimintakauden aikana mahdollisuus tarkistaa tätä toimintasuunnitelmaa, mikäli varsinainen toiminta, laki- ja organisaatiomuutokset sitä edellyttävät. Muutokset viedään varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakuntaan.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa sääteleviä asiakirjoja

- Perusopetuslaki (628/1998) 48 a, b, c, d, e ja f § (1136/2003)
- Perusopetuslaki 17 § 2 mom. (642/2010)
- Perusopetuslaki 30 § 1 mom. (624/2010)
- Perusopetuslaki 40 § 2 mom. (624/2009)
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muuttaminen ja täydentäminen,
- Määräys 50/01/2010
- Lastensuojelulaki 12 § 417/2007
- Lastensuojelulaki 25 § 417/2007
- Kuntalaki (365/1995) 16 § 1 mom. ja 50 § 1 mom. (1068/2008) ja 2 mom.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (635/1998) 5 § 3 a (1137/2003)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selittämisestä (504/2002) 2 § 2 mom. (1138/2003)
- Valtioneuvoston asetus 8115/2004
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Laki julkisista hankinnoista (348/2007)